

Intervju med Franz Jalics

JOACHIM F GRÜN

- Karl Rahner – kanskje siste århundrets største katolske teolog er kjent for: "framtidens kristne er mystikere eller de vil ikke finnes."

FRANZ JALICS

- "framtidens kirke vil være kontemplativ eller kirken vil ikke finnes."

JOACHIM:

- Det er jo nesten et profetisk utsagn, et dyptgripende, rystende utsagn. Hvordan forstår du det?

FRANZ:

- Karl Rahner har funnet veien til Gud, og derfor kunne han se på veier, som kanskje en tid har kunnet føre til Gud, men ikke lengre gjør det og det gir han uttrykk for.

JOACHIM:

- Og du ser det også slik, Franz?

FRANZ:

- Ja, jeg ser det helt på samme vis.

JOACHIM:

- I den kirkelige erfaringsteologien finnes det et slags kart over bønnens utvikling mot å bli en mystiker. Dette kartet beskriver de tre store veiavsnittene: via purgativa, illuminativa og via unitiva. Den første formidler renselse, den andre opplysning med Kristus i sentrum og i den tredje forenes vi med Gud, når vi er i Gud.

FRANZ:

- Dette er en helt naturlig vei. Det begynner med at man snakker om denne veien og at man forstår utviklingen. Disse tre er utviklingstrinn. I den første fasen i utviklingen, da dominerer fortsatt de store syndene, fordi vi ikke holder Guds 10 bud. Her gjelder det å si tydelig hva Gud vil med våre liv og også argumentere med fornuftens argumenter.

Det gjelder å konfrontere med realiteten. Hvis man for eksempel dreper et menneske, så er man ikke på vei til forening med Gud. Så leser vi også i evangeliet at da den unge mannen kommer til Jesus og spør hvordan han kan komme inn i Guds rike, så svarer Jesus først: "hold de 10 bud". Når den renselsen er gitt, så går menneskene videre og lytter til Gud og særlig evangeliet. Og lese evangeliet og la seg opplyse av Gud og se på Jesus Kristus, det er det som preger det andre trinnet. Og det tredje trinnet er stillheten. Ja, stillheten.

JOACHIM:

- Du har jo også i din bok «Die Geistliche Begleitung im Evangelium (Åndelig veiledning i evangelium) vist hvordan disse tre utviklingstrinnene finnes beskrevet i bibelen. Og så vekt-legger du at på det første trinnet av utviklingen sier vi også ja til livet.

FRANZ:

- Ja. Ja til livet og virkeligheten. Virkeligheten er også beskrevet av de 10 bud.

JOACHIM:

- Dette tilsvareer jo også det som Ignatius beskriver. Han begynner den første uken i 30-dagers retreaten med de 10 bud.

FRANZ:

- Ja, han bruker her også uttrykket via purgativa - renselsen.

JOACHIM:

- Så kommer i den andre uken, eller i den andre fasen, møtet med Jesus Kristus i sentrum. Og hos Ignatius uke to og tre.

FRANZ:

- Den andre og tredje og fjerde uken.

JOACHIM:

- Da vektlegger Ignatius det å si ja til Jesus Kristus som sin konge og her erkjenner vi Guds vilje for våre liv og blir sendt. Det er det mange kristne erfarer - å leve i disse to fasene.

Da skyter Franz inn:

- Ja, de virkelig praktiserende kristne.

JOACHIM:

- I slutten av den fjerde uken kommer så Ignatius å tale om de tre måtene å be på. Da jeg selv leste gjennom det, etter at jeg hadde gjort meg ferdig med min 30-dagers retreat, skrev jeg i margin; "mener Ignatius her Jesusbønnen?", fordi den tredje

måten å be på minste meg veldig på Jesusbønnen. Mente Ignatius her Jesusbønnen?

FRANZ:

- Ja, det mente han. Og den var jo også forbundet med pustens rytme.

Det som er viktig i denne andre fasen, før stillheten, uttrykker Ignatius med de ordene: "Jeg vil gjøre alt for deg"

La meg lese fra hans Åndelige Øvelser (Nr. 98):

«Jeg vil og ønsker, det er min bestemmelse, så sant det tjener Deg til tjeneste og lovprisning, å etterligne Deg ved å ta på meg alle ulemper, fornærmelser, fattigdom, så vel konkret som åndelig fattigdom, om deres Majestet vi utvelge og godta meg til en slik levesett.»

Her er det "gjøren" (Machen). Herre, alt dette vil jeg gjøre for deg!

Men her ved avslutningen av retreaten og overgangen til kontemplativ bønn sier Ignatius i sine Åndelige Øvelser (Nr 234):

«Herre, ta imot all min frihet, vilje, hukommelse og forstand, alt jeg har og eier, Du har gitt meg det. Herre

*jeg gir Deg det tilbake. Alt er ditt - rå
over det etter Din vilje. Gi meg Din
kjærighet og nåde. Fordi det er nok for
meg.»*

*Men dette gjelder ikke i den tredje
bønnefasen, i utviklingsfasen. Her sier
Ignatius: "Jeg vil gjøre intet. Alt skal
Gud gjøre. Du Gud, vil gjøre alt selv"*

Her er det ikke noe å gjøre lengre.
Her gjelder det å gi seg helt tilbake
og bare være.

JOACHIM:

- Ja, det å være i kjærligheten, det
er nok.

FRANZ:

- Ja, gi meg din kjærighet. Det er

nok. Og da er det nok å bare "være
til". Og her er overgangen til den
tredje bønnefasen.

JOACHIM:

- Jeg gjør alt for deg. Det er det
første. Du gjør alt for meg. Det er
det siste.

FRANZ:

- Her gjør jeg ikke lengre noe selv.
Her gjentar jeg bare Jesu navn,
Guds navn.

JOACHIM:

- Jesus Kristus.

FRANZ:

- Ja, Jesus Kristus.

FOR LIVETS SKYLD

*Lær meg å tro at det er kjærligheten som bærer livet mitt.
Din kjærighet, som aldri gir opp, som alltid begynner på nytt og på nytt igjen.*

*Lær meg å stole på at det er sant at du aldri svikter.
Du som gir ditt liv for meg, for livets skyld, så mitt liv kan få vokse i deg.*

*Takk for ditt nærvær gjennom alt som skjer.
La ditt eget liv springe ut i meg, mer og mer.*

*Hjelp meg å åpne meg mot livet,
sammen med deg,
du som er livets kilde.*

ULLA KÄLL

Tausket

«Ved hvert åndetrekk skal man be åndelig (taust i sitt indre) i det man ber et ord enten fra Fader Vår eller annen bønn (Franz: Jesus Kristi navn). Man uttaler bare ett ord mellom hvert åndetrekk. Så lenge åndetrekket varer skal man se på ordets betydning (Franz: "se", ikke tenke), eller på personen man retter bønnen til, eller på sin egen ubetydelighet og på forskjellen mellom den store Storheten og ens egen ubetydelighet.»

JOACHIM:

- Det jeg ikke den gang så og forstod, da jeg leste de «åndelige øvelsene», var at Ignatius dermed viste overgangen til kontemplativ bønn.

FRANZ:

- Ja, selvfølgelig. Ja, det er den fullstendige overgangen til det kontemplative liv og det har jo selv Ignatius levd.

JOACHIM:

- Bare det å være i den rene relasjonen.

FRANZ:

- Ja, og det er bare mulig gjennom hengivelsen.

La meg sitere hva Ignatius (Åndelige Øvelser, nr.258) sier om den 3. måten å be på som begynner den 3. bønnefasen (via illuminativa): «Ved hvert åndetrek skal man be åndelig (taust i sitt indre) i det man ber et ord enten fra Fader Vår eller annen bønn (Franz: Jesus Kristi navn). Man uttaler bare ett ord mellom hvert åndetrek. Så lenge åndetrekket varer skal man se på ordets betydning (Franz: "se", ikke tenke), eller på personen man retter bønningen til, eller på sin egen ubetydelighet og på forskjell-

len mellom den store Storheten og ens egen ubetydelighet.»

JOACHIM:

- Nevner Ignatius her også å skue på de store forskjellene mellom Gud og seg selv?

FRANZ:

- Ja.

JOACHIM:

- Som i Jesusbønnen, hvor jeg i den første innpusting ser på Jesus Kristus og ved utpusting ser på meg selv og min elendighet.

- Ja, i to åndedrett, men de blir ett.

JOACHIM:

- Du utfordrer jo oss ignatianske veiledere tydelig når du skriver og sier: "i følge Ignatius selv, så er de 30-dagers exerzitier/retreater ikke fullendt uten at man har kommet inn, eller blitt ført til kontemplativ bønn. Og du henviser også her til de åndelige øvelsene, til forklaringene til de som gir dem, nemlig anmerkning 4.

FRANZ:

- Ja, helt riktig. Her står det

veldig tydelig, men disse anmerkninger har i løpet av historien blitt oversatt på litt forskjellige vis og siden man ikke forstod det rett med kontemplasjon, så ble også anvisningen om hvordan man skulle avslutte retreaten litt skjøvet til side.

JOACHIM:

- Her ble det jo sagt veldig tydelig av Ignatius at den kontemplative måten å be på er en del av slutten på den 4. uken av 30-dagers retreaten.

FRANZ:

- Ja.

JOACHIM:

- Hvordan har dine jesuittiske brødre og ignatianske veiledere reagert på din redegjørelse og din begrunnelse for hvordan Ignatius selv ønsker at 30-dagers retreaten skulle avsluttes med kontemplativ bønn?

FRANZ:

- De har reagert med taushet. Inntil jeg begrunnet mitt syn i året 2002. Jeg hadde jo også fått en del kritikk av kontemplasjonens vektlegging, men den kritikken

stilnet. Samtidig ble det ikke gitt en positiv tilslutning og derfor tror jeg nok også at de fleste ikke har akseptert den forståelsen av at Ignatius ønsket en kontemplativ avslutning.

Det har nok å gjøre med at vi, jesuittene, har vært så euforiske i vår selvforståelse, liksom: vi har funnet fram til den 30-dagers retreaten, -og det er også sant - men de har ikke villet innse at Ignatius også ønsket kontemplativ avslutning.

Det er helt riktig at Ignatius, eller at vi, jesuittene, har blitt betrodd med denne kostbare veien, men Ignatius ønsket kontemplativ avslutning. •

Lite utdrag fra flere intervjuer som Joachim F. Grün hadde med Franz Jalic i 2014.